

OLÁH ANDRÁS

FÉNYEK ÉS ÁRNYÉKOK

(LŐRINCZ P. GABRIELLA VERSEIRŐL)

Abban a szerencsében részesültem, hogy már a papíralapú megjelenés előtt olvashattam Lőrincz P. Gabriella legújabb verseskötetének anyagát. A szerző tisztelt meg azzal, hogy eljuttatta hozzám elektronikus formában. Ennek ellenére jól esett kézbe venni a könyvet. Mással össze nem hasonlítható érzés mustrálgatni, lapozgatni, ízlelgetni a friss, nyomdászágú szövegeket. A kárpátaljai költő második kötete ez, s csakúgy, mint az elsőt, ezt is a Dupka György vezette Intermix Kiadó gondozta.

A könyv három ciklusa egyben témákat is takar. „Az élet, Isten és a gyász tagolja a Fény-hiányt” – olvashatjuk Zselicky Zoltán ajánló fülszövegében. Mielőtt azonban az egyes ciklusokról beszéljünk, az árulkodó kötetcímről kell szót ejtenünk. *Fény-hiány*. Telitalálat. Hisz mintha az egész könyvre árnyékot borítana a versekből ránk zúduló fájdalom és keserűség: „Hazudik a rádió, / az újság, / csak papolnak / megváltó jelekről, / de sebet bekötözni / egy se' tud.” (...) „Csodában nem / hisz a gyermek, / a temp-lomban senki / nem énekel.” (...) „Az ablakon / fekete függöny / feszül, / és nem szivárogo át / a fény.” – olvashatjuk a kötet címadó versében.

Az élet apró rezdüléseit, momentumait tárják elénk az első ciklus (*Apró*) írásai. A versek különös atmoszférát teremtenek: szüntelen vibrálást, mozgást térben és időben, valóságban és képzeletben. „A lét is csak vonat, / Néha utas vagyok, / Néha vasút.” (...) „De még sosem álltam meg. / Mozgok, mint / Játszótéri csúszda, (...) Magam is mozdulat vagyok.” – fejt ki a költő *Rezgés* című versében.

A hiányzót kutatva futunk át évszakokon és tájakon – a keresés örömeivel és a megtalálás reményével. „Csak figyelem / az út menti fákat. / Ők futnak haza, / én távolodom.” – magyarázza Nemes Nagy Ágnesre emlékező versében (*Ősz az Ő szemében*). A fák egyébként gyakran előfordul, kedvenc motívumai Lőrincz P. Gabriellának – miként azt az alábbi példák is érzékeltetik: „Istent éhezik” a kopár október végi fák is (*Október*), „a sebzett madárnál / csak a földön / fekvő fa / fájdalmasabb” (*lehet*), „a mocskos / embercsinálta zajok /

nem engedik / hogy a fák suttogását / értsem” (tudathasadás), „ruhátlan fák bámulnak / rám / át a mocskos ablakon” (Novemberi vers).

A devalválódott értékekkel, a globalizáció áru-centrikus és kiüresítő valóságával szembesít a ciklus címadó verse: „*Eladó lélek, / újságban hirdetik. / Csak telefonszám, / árajánlat nincs*” (...) „*Itt minden / az élet is eladó, / Új Kor / olcsó hús, / híg lével. / Evolúció.*” (Apró).

A bomló emberi kapcsolatok, a magány, a társtalanság nyomják rá bélyegüket a szövegek hangulatára: „*Csak fényképarcod / Az enyém*” (Üresség). Másból az emlékek halál-víziókkal keverednek: „*És megfulladni / volna jó, / mint szerelmedben / egyszer rég... / Víz közé sírt / habok között / állól holttest / lehetnék.*” (Emlék a Dunán). Az elengedhetetlen múlt bilincse azonban még ma is kibonthatatlan: „*szorosan / hozzádrozdállódva / ölellek*” (ránc).

Vannak persze veszteségek, amik nem menthetők és nem pótolhatók. A *Hír* című vers puritán egyszerűségű sorai mögött lesújtó tények lapulnak: „*Dohányszagos zakódba / bújok, / nálam hagytad. / Azt mondtad, visszajössz / hamar... / ... / És üzenet érkezett, / hogy ne keresselek, / mert meghaltál. / Csak a zakódat akartam / visszaadni.*”

Így marad végképp magára a köznapok fogságában: „*Saját kezemet fogom, / Ha imádkozni támad kedvem / Magamért.*” – jegyzi meg keserű iróniával (*Ego*), majd így folytatja: „*Meglepő, milyen / kimért lettem, / még magammal / is.*” (*Nemisvers*).

Jó lenne kikötni végre. Otthonra lelni, nyugalomra. A folytonos vándorlás, a sors által ide-oda dobálva élt napok dehumanizált világa elkoptat, megsemmisít minden kapaszkodót: „*új helyen csörög / a vekker / és már reggel / fáradt vagyok / és összemennek / az albérletek / és már dobozban lakunk (...)* *ki sem pakolok / ki tudja mikor lesz holnap / indulok tovább*” (másvilág).

Egyetlen remény, egyetlen mentsvár a szülőföld lehet. Ennek halvány, de szívét melengető kontúrjai rajzolódnak ki az alábbi sorokban: „*Átöllehető, parányi / Otthon. / Itt nem futkároz / metró, / nincsen / kikötő. / Itt székéren járnak / a vályogos / cigányok... (...)* *Itt gyakran megáll / az idő, / és tudják, ha valaki / elköszön.*” (*Lampert háza*). Csöndes, zajtalan, emberléptékű, szerethető világ ez. Semmivel föl nem cserélhető. Hiába lenne minden kísértés. „*Még az is lehet, / Hogy hegyeimet / Egyszer / Szememmel / Megcsalom, / És gyönyörködni / Fogok az óriás / Alföldben, / De szememnek / A Kárpátok, / Ezért az egy percért / Tudom, megbocsájt.*” – írja (*Szerelem*).

A kötet második ciklusa (*Patmoszi jelenés*) Lőrincz P. Gabriella istenes verseit gyűjti csokorba. Isten és a hit az első ciklus költeményeiben is elő-

bukkan, mint a köznapi élet része. Ehelyütt inkább Istennel perlekedő „vitairatai” olvashatók. „*Mert Te vagy a céda, a lator, / A teremő és eltörő. / Téged kérlek, vagy félek, / Téged hallak, / De nem hallgatok Rád.*” – csattannak határozottan a költő szavai (*Te*).

Hamlethez hasonlóan feszíti őt a lét és nemlét problémaköre: „*Amit kaptam / Szó nélkül viszem / Mind enyém / Az összes emlék / Velem hal meg / Ha beszélek / Ha nem*” – szövezi le *Koponyával* című írásában.

Elgépiesedett, egymásra sem figyelő világunk veszélyeire hívja fel a figyelmet a ciklus záró versében (*Talentum*). A remény lázban ég, a hit nagybeteg, s csak csipsz és kóla-íz bágyasztja az érzékeket: „*És / Uram! / A templomok / Ugyanúgy leégnék. / És itt a szemfedő alatt, Hidd el, / Mindent látok! / A koporsó nem tör. / A gerinc egyenes.*”

A záró ciklus (*Mama*) írásai az elvesztett édesanyának állítanak emléket. Lélekőrő a tudat, hogy a szeretett lény nincs többé. „*Őt is megette a halál*” – állapítja meg keserű rezignáltsággal a költő. De a nincsenben is őt kutatja, hiszen nem tűnhetett el nyomtalanul. S valóban számtalan jel maradt utána. A ciklus tíz verse e jeleknek ered a nyomába. „*Nem gyűl / a szennyes / tovább. / A teregetés / elmarad. / Foszló emlék / két szemed. / Kegyetlen távolság. / Messze libben / hó hajad.*” (*Mama* 8). A vitathatatlanul legszebb emléket mégis *önmagán* őrizi a költő, hisz ha tükörbe néz, mintha a szeretett anya vonásai tekintenének vissza: „*Ráncaid lassan / Arcomra maródnak. / Látom, a tükörből / Te nézel vissza rám.*” (*Mama* 4)

Csillogástól mentes, egyszerű szavú, szikár verseket ír Lőrincz P. Gabriella. S talán épp ez az egyszerűség hozza közel hozzánk a szövegeket. És persze mindaz, amit mond, amit gondol a világról, s rólunk, benne kóborló, otthont kereső emberekről. Halk beszédű, póztalan költőt ismerhetünk meg benne, aki vigyázva beszél, mert jól tudja: „*a hangok törekenyek*” (*ki vigyáz*). Nem akar megfellebbezhetetlen igazságokat kimondani, nem akar senkit túlcitálni, csupán a benyomásait, életének tanulságait rögzíti. Emelt fővel vállalja önmagát, a zsákutcákat, a tévedéseket is.

Befejezésül álljanak itt a kötet talán legszebb sorai: „*a hazugságról kiderült / hogy igazság / csak valaki / másé (...) ha te vagy beteg / hát én halok bele*” (*betegség*).

(Lőrincz P. Gabriella: *Fény-hiány*, Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2012, 100 o.)